

**ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ "НАЦИОНАЛНИ ПАРК ЂЕРДАЧ"
ДОЊИ МИЛАНОВАЦ**

**ГОДИШЊИ ПЛАН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА
СОПСТВЕНИКА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ МАЈДАНПЕК У 2013. ГОДИНИ**

Доњи Милановац, новембар 2012. године

Према одредбама Члана 71. став 1. Закона о шумама ("Службени гласник РС број 30/10), Јавно предузеће "Национални парк Ђердап", Доњи Милановац, доноси

ГОДИШЊИ ПЛАН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА СОПСТВЕНИКА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ МАЈДАНПЕК У 2013. ГОДИНИ

УВОД

Шуме и шумска земљишта у приватној својини у општини Мајданпек на подручју Националног парка Ђердап простиру се на површини од 2 520,58 ха. Ове шуме простиру се на обронцима планина Мироч и Северни Кучај, који гравитирају Дунаву и Поречкој реци, шумски посед је релативно уситњен и разуђен, што има изузетног утицаја на организацију газдовања овим шумама.

ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ЗЕМЉИШТЕ

Подручје "Националног парка Ђердап" у геолошком погледу је веома разнолико, тако да су заступљене све геолошке формације супстрата. Највише су заступљени микашист, амфиболити са прелазом у гнајс и простиру се од Бољетина, преко Доњег Милановца, до Великог Гребена. На фрагменте, изнад Бољетина и Голубиња, јављају се кречњаци доње креде и средње јуре.

Велика разноликост геолошке подлоге условила је формирање одређеног земљишта, које је такође, различито од локалитета до локалитета, и тиме утиче на развој одређеног биљног покривача.

У зависности од геолошке подлоге, јављају се различите групе и врста земљишта.

На микашисту, амфоболиту и гнајсу јавља се кисело, смеђе земљиште, средње влажности, иловасто песковито.

На кречњаку се јављају све врсте рендзина, као и смеђе земљиште на кречњаку.

БИЉНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Разноликост еколошких услова под утицајем континентално - брдско планинске климе утицала је на појаву бројних биљних заједница.

На овом подручју констатоване су следеће биљне заједнице - типови шума:

- брдске букове шуме;
- ацидофилне шуме букве са маховином;
- шуме храста китњака и граба;
- шуме храста сладуна и цера;
- шикаре белог граба са јоргованом;
- шибљаци грабића, црног јасена и јоргована.

У високим шумама најзаступљеније врсте дрвећа су храст китњак и буква у вишим пределима.

У изданачким шумама, које гравитирају Дунаву, на ксеротермним стаништима на највећем делу површина заступљени су сладун и цер, граб и буква.

СТАЊЕ ШУМА СОПСТВЕНИКА**Стање по површини по катастарским општинама**

По површини на подручју општине Мајданпек, у оквиру границе Националног парка Ђердап, шуме сопственика заузимају следеће површине на шест катастарских општина:

Табела 1.

Ред бр.	Катастарска општина	Површина (ха)
1	Бољетин	200,00
2	Доњи Милановац	435,00
3	Тополница	170,00
4	Мосна	532,00
5	Голубиње	1.179,00
6	Мироч	4,50
	Општина Мајданпек	2.520,00

Стање по запреминском прирасту

Просечне вредности запремине и запреминског прираста у шумама сопственика на подручју општине Мајданпек су ниже него у државним. Укупна дрвна запремина у шумама сопственика на територији општине Мајданпек износи 384.214 м³, просечна запремина је 96 м³/ха а укупан запремински прираст износи 7.992 м³, односно у просеку 1,99 м³/ха.

Стање по пореклу и очуваности

Највећи део припада изданачким шумама (97,8%), док су врло мале површине високих шума (2,2%). Дobar део површине заузимају шикаре лошег квалитета. Доста је шума непотпуног склопа, проређених, деградираних, а мање су површине очуваних, квалитетних шума.

Табела 2.

Ред бр.	Катастарска општина	Високе састојине (ха)	Изданачке састојине (ха)	Укупно (ха)
1	Бољетин	4,40	195,60	200,00
2	Доњи Милановац	9,57	425,43	435,00
3	Тополница	3,74	166,26	170,00
4	Мосна	11,70	520,30	532,00
5	Голубиње	25,94	1.153,06	1.179,00
6	Мироч	0,10	4,40	4,50
	Општина Мајданпек	55,45	2.464,55	2.520,00

Стање по мешовитости и старости

Што се тиче мешовитости нешто мање су заступљене су чисте шуме букве и китњака (49%) док су мешовите шуме букве и китњака са грабом, сладуном, цером, црним јасеном и др., мало више заступљеније (51%)

Табела 3.

Ред бр.	Катастарска општина	Чисте састојине (ха)	Мешовите састојине (ха)	Укупно (ха)
1	Бољетин	97,80	102,20	200,00
2	Доњи Милановац	212,70	222,30	435,00
3	Тополница	83,13	86,87	170,00
4	Мосна	260,15	271,85	532,00
5	Голубиње	576,63	602,37	1.179,00
6	Мироч	2,20	2,30	4,50
	Општина Мајданпек	1.232,61	1.287,39	2.520,00

Што се старости тиче преовлађују средњедобне састојине.

Стање по врсти дрвећа

Према подацима из Опште основе за газдовање шумама Националног парка Ђердап процентуално учешће по врстама је такво да је најзаступљенији китњак са 48,6%, и буква са 36,2%, док све остале врсте су скупа заступљене са 15,2%.

Табела 4.

Р.бр.	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м ³	%	м ³	%
1	китњак	186.728	48,6	3.884	48,6
2	буква	139.085	36,2	2892	36,2
3	граб	17.290	4,5	360	4,5
4	цер	13.448	3,5	280	3,5
5	сладун	12.679	3,3	264	3,3
6	багрем	9.605	2,5	200	2,5
7	јасен	1.537	0,4	32	0,4
8	отл	1.537	0,4	32	0,4
9	липа	1.537	0,4	32	0,4
10	јасика	384	0,1	8	0,1
11	клен	384	0,1	8	0,1
	укупно	384.214	100,00	7992	100,00

Здравствено стање шума сопственика

То су шуме осредњег здравственог стања. Мање су површине квалитетних шума доброг здравственог стања а веће површине заузимају шуме лошијег здравственог стања, са појавом сушења, углавном храста.

ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Општи и посебни циљеви газдовања

Циљеви газдовања шумама, дугорочни и краткорочни, односно општи и посебни утврђени су општом основом газдовања шумама Националног парка Ђердап.

Општи циљ газдовања шумама је очување, заштита и унапређење простора и потенцијала парка ради обезбеђења што рационалнијег кориштења његових укупних

вредности а тиме и животне средине у целини. Општи циљ подразумева и очување у што природнијем стању репрезентативних примерака биотичких заједница, генетичких ресурса и врста и одржавање еколошке стабилности и диверзитета.

Посебни циљеви газдовања шумама дефинисани су полазећи од општег циља и затеченог стања шума и они су заштита биодиверзитета, заштита и унапређење природних споменика, заштита и очување законом заштићених ретких врста флоре и фауне, противерозиона заштита земљишта, заштита изворишта вода и водотокова. Овим шумама има се газдовати тако да се обезбеде производња дрвета не угрожавајући претходне циљеве.

Мере за постизање општих и посебних циљева

Мере за постизање циљева газдовања обухваћене су у оквиру две основне категорије: узгојне и уређајне природе.

Мере узгојне природе

Избор типа гајења : основни узгојни облик коме треба тежити је висока шума, те ће се постепено вршити замена затеченог узгојног облика (претежно шуме изданачког порекла).

Избор структурних облика: структура једнодобних шума за храстове састојине, за састојине букве једнодобна или разnodобна структура

Избор врсте дрвећа: ограничен забраном уношења страних врста, основне врсте су аутохтоне врсте лишћара које се сада налазе у чистим или мешовитим састојинама.

Избор начина неге : условљен је затеченим стањем састојина и то су прореде са карактеристикама санитарне сече.

Мере уређајне природе

Одређивање опходње: опходња од 80 година – односи се на квалитетне, склопљене, очуване изданачке састојине доброг здравственог стања које је због тога могуће превести у високи узгојни облик. У изданачким шумама лошег квалитета може се ићи на краће опходње у складу са општом основом утврђеним општим конверзионим раздобљем.

Одређивање подмладног раздобља : 10 - 20 година.

Одређивање дужина трајања конверзионог раздобља: орјентационо конверзионо раздобље може бити 80 година.

ПЛАН ИСКОРИШЋАВАЊА ШУМА

Газдовање у шумама сопственика врши се на основу годишњег плана газдовања.

Годишњи план искоришћавања шума (план сеча) садржи податке о шумама, месту, времену сече, количини дрвне масе предвиђене за сечу по катастарским општинама, врсте сече и начину одабирања и обележавања стабала за сечу.

Код израде Плана искоришћавања шума и одређивања висине етата, водило се рачуна о стању очуваности шума, дрвне масе по јединици површине, здравственом стању састојина у свакој катастарској општини, с циљем да се очува трајност приноса и обезбеде општекорисне функције шума.

Такође, приликом одређивања обима сеча у свакој катастарској општини, водило се рачуна да је потребно повећати дрвну масу по хектару ради подстицања оптималне производње, о санацији процеса сушења, узгојним потребама сваке састојине, обзиром на досадашње газдовање и садашње развојне фазе састојина, као и потребе власника шума за огревом и техничким дрветом.

Интензитет сеча у односу на дрвну масу износи просечно:

- у очуваним високим шумама ----- 0,5 - 2,0 м³/ха
- у очуваним изданацким шумама ----- 0,5 - 1,5 м³/ха
- у осталим категоријама шуме ----- 0,5 - 1,5 м³/ха

У прекомерно искоришћеним, проређеним и деградираним шумама вршити дознаку само када су обезбеђени услови за природно обнављање или реконструкцију и замену врста по програмима за мелиорацију деградираних шума.

Распоред дрвне масе за сечу и дознаку из овог Плана, извршиће овлашћено лице из Националног парка Ђердап, по сопственицима, водећи рачуна о напред наведеним критеријумима.

Шуме сопственика општине Мајданпек, обухваћене границама Националног парка Ђердап, припадају другој и трећој зони заштите.

План сече шума сопственика на делу територије општине Мајданпек, у оквиру подручја Националног парка Ђердап, обухвата следеће катастарске општине:

ГОДИШЊИ ПЛАН СЕЧЕ ШУМА - ПРЕТХОДНИ ПРИНОС

Табела 5.

Р. бр	К.О.	Опис шума	Површина (ха)		Укуп м ³	Техн. м ³	Огрев м ³	Отпад м ³
			Укуп	1 год				
1.	Бољетин	Изданацке шуме букве и храста, нестворене и делимично неговане, непотпуног склопа и IV бонитета.	200	20,0	300	50	190	60
2.	Доњи Милановац	Изданацке шуме сладуна и цера старости 30 - 50 година. Састојине су, очуваног склопа и обраста, средњег квалитета	435	43,5	300	30	210	60
3.	Тополница	Разређене шуме букве и храста, средњег квалитета, ненеговане. У доњим деловима јављају се изданацке шуме сладуна и цера.	170	17,0	300	30	210	60
4.	Мосна	Шуме храста китњака, букве и граба, претежно изданацког порекла. У нижим деловима су шуме сладуна и цера и шикаре грабића и црног јасена, на деградираним стаништима. Састојине непотпуног склопа, разнородне структуре, средњег до лошег квалитета.	532	53,2	500	50	350	100
5.	Голубиње	Веома лоше састојине храста и осталих ксеротермних врста на кречњаку и плиткој подлози. Квалитет дрвне масе је слаб. Бонитет састојине IV и V. Склоп непотпун до разређен.	1179	117,9	2 000	240	1360	400
6.	Мироч	Заузима веома малу површину. Шуме изданацке, средњег квалитета.	4,50	0,45	8	1	6	1
У К У П Н О			2.520,5	252,05	3.408	401	2.326	681

Време сече

Време сече: за оплодне сече период 01.10.-31.03. (зимска сеча), а прореде током целе године.

Планирана количина сече за сваку катастарску општину биће разврстана на сопственике шума, у висини која обезбеђује стање шума и узгојне потребе, с тим да укупан етат не прелази планирани обим за сваку катастарску општину.

Заинтересовани сопственици пријављују се руководиоцу ревира или одговорном раднику, именованом за тај део посла. Пријаве се подnose на прописаном обрасцу, уз строго поштовање рока.

Дознаку стабала вршиће стручно оспособљени и овлашћени радници "Националног парка Ђердап".

Сви планирани радови на искоришћавању шума морају бити завршени у предвиђеним роковима. Одабирање и обележавање стабала за сечу вршиће се у складу са Правилником о начину и времену вршења дознаке, додељивању, облику и садржини дозног жига и жига за шумску кривицу, обрасцу дозначне књиге, односно књиге шумске кривице, као и о условима и начину сече у шумама (Сл.гласник РС 65/11). Евидентирање дознаке врши се у дозначне књиге које се воде за сваку катастарску општину посебно.

Сопственици шума су дужни да после сече заведу шумски ред и у свему се придржавају одредби Правилника о шумском реду (Сл.гласник РС 38/11).

Одабирање и обележавање стабала за сечу

Одабирање стабала за сечу је одговорна радња, од које у највећој мери зависи будући развој састојине, односно остварење максималне продуктивности састојина по количини и квалитету. При одабирању стабала за сечу, морају се имати у виду узгојни циљеви, који се морају остварити у свакој састојини.

Одабирање стабала за сечу прилагођавати према станишним и састојинским приликама. Најважнији моменти које треба имати у виду при одабирању стабала за сечу у једној састојини су следећи:

- омогућити подмлађивање
- обезбедити акумулацију прираста,
- постићи и одржати квалитетну структуру састојине.

Обележавање стабала за сечу врши се стаблимично и површински.

Стаблимично обележавање стабала за сечу врши се утискивањем дозног жига на затес у прсној висини и на приданку стабла. Површинско обележавање стабала за сечу врши се обележавањем граничне линије површине шуме предвиђене за чисту сечу утискивањем дозног жига на приданку и на прсној висини стабла на граничној линији, која се укључује у површину за чисту сечу.

Сеча стабала може да се врши само након извршене дознаке. Дознака се врши појединачно за сваку катастарску парцелу и врши се у време трајања вегетације.

У шумама сопственика, дознака се врши само ако сопственик пружи доказ о власништву и на лицу места покаже границе своје шуме. Пре вршења дознаке стручно лице Националног парка Ђердап је дужно да сопственику шуме пружи одговарајуће стручне савете. Дознака у шумама сопственика се врши само уз присуство сопственика или лица које он овласти.

Подаци о извршеном обележавању стабала за сечу уписују се у прописане дозначне књиге. Први примерак дозног листа налази се код сопственика шуме - физичког лица, а други примерак остаје у књижи.

ПЛАН ГАЈЕЊА ШУМА

Планови гајења обухватају природну обнову, негу и санацију лошег здравственог стања проузроковану сушењем различитог порекла.

Планирани радови на гајењу шума у свакој катастарској општини распоређују се на сопственике, у зависности од узгојних потреба шума, а на основу извршених увиђаја на терену. Део шумско узгојних радова извршиће сопственици по налогу инспекцијских органа, у количини и на начин како буде диктирало стање на терену.

Сви радови на гајењу шума сопственика пријављују се Управи ЈП Национални парк Ђердап до 01.октобра текуће године за наредну.

Табела 6.

Р бр	К.О.	Опис шума	Опис рада	Површ. у ха	Врста сад. мат.	Колич. сад. мат.
1.	Бољетин	Изданачке шуме букве, храста и цера, младе до средњодобне. На мањим површинама високе шуме групимично подмлађене у фази младика.	Чишћење Прореде	10,00 100,00		
2.	Доњи Милановац	Изданачке шуме сладуна и цера, са китњаком. Састојине очуваног склопа, природног карактера у средњем добу.	Прореде	100,00		
3.	Тополница	Изданачке шуме букве, храста, разуђене, гравитирају сливовима Поречке реке. Високе шуме групимично подмлађене са заосталим семењацима лошег квалитета. Процес сушења присутан у свим дебљинским разредима.	Чишћење Прореде	3,00 100,00		
4.	Мосна	Изданачке разграђене шуме букве и храста са примесама лошег квалитета. Шумска земљишта на кречњаку и шкриљцима.	Прореде	150,00		
5.	Голубиње	Веома лоше изданачке шуме храста и ксеротермних врста и белог граба у вртачама, на кречњаку. Букове састојине на гнајсу и шкриљцима на смеђе киселом земљишту. Бесправне сече на малим површинама.	Чишћење Прореде	10,00 250,00		
		Рекапитулација	Чишћење	23,00		
		Рекапитулација	Прореде	700,00		

ПЛАН ЗАШТИТЕ ШУМА

Посебно ће се у току 2013. године у шумама сопственика спроводити мере заштите шума од бесправних сеча, пожара и биљних болести и штеточина, о чему ће бригу водити чувари шума и стручна служба Националног парка Ђердап.

У јесен 2012. године су примећена легла губара и очекиван је средњи до врло јак напад по катастарским општинама. Неопходно је да сопственици на својим парцелама предузму мере механичког уклањања јајних легала и о свему обавесте управу Националног парка.

Треба обратити пажњу и на ране дефолијаторе хрasta (храстов савијач, велики и мали марзовац). Приликом слања зимских гранчица из државних шума на анализу на Институт за шумарство, послати узорке из шума сопственика и ако се предвиди пренамножење ових дефолијатора планирати начине за њихово сузбијање.

Ради одржавања оптималног здравственог стања шума, сопственик шума најмање једном годишње врши преглед шуме у којој се не обавља редовна сеча у току године и по претходно извршеној дознаци стабала, уклања сва сува и полусува стабла или њихове делове из шуме.

Сопственик је дужан да спроводи мере заштите шума, да штити шуме и шумска земљишта од деградације и ерозије, да извршава планове газдовања шумама и да спроводи остале мере које су прописане Законом о шумама (Сл.гласник РС 30/10).

План израдио:
Александар Србуловић, дипл.инж.шум
